Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

TS ./. riksåklagaren ang. **grovt utnyttjande av barn för sexuell posering m.m.**

Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att lämna in svarsskrivelse över överklagandet. Följande anförs.

Min inställning

Jag tillstyrker att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd på grund av synnerliga skäl och bedömer att hovrättens dom därefter bör undanröjas och målet visas åter till hovrätten för fortsatt handläggning där. Jag avstyrker prövningstillstånd på grund av prejudikatsskäl.

Bakgrund

TS har mot sitt nekande dömts för grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och dessutom för utnyttjande av barn för sexuell posering vid två tillfällen till fängelse i åtta månader. Påföljden har bestämts med tillämpning av 34 kap 1 § första stycket och 34 kap. 2 § brottsbalken.

Efter hovrättens dom har riksåklagaren på TS:s begäran beslutat att återuppta förundersökningen, se bilaga 1. Ett tilläggsprokoll har upprättats med anledning av beslutet om återupptagande, se bilaga 2. Efter att TS har fått del av tilläggsprotokollet har han återkallat sin begäran om kompletterande åtgärder, se bilaga 3.

Överklagande

TS har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalet och skadeståndstalan mot honom. Han har vidare yrkat att Högsta domstolen under alla förhållanden ska lindra straffet och sätta ned skadeståndet.

Som grund för prövningstillstånd har han gjort gällande att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar frågan om vilket bevisvärde modern nätverksteknik ska ha i en brottmålsprocess då tekniken är komplicerad, den allmänna kunskapen om den låg och redovisningen är bristfällig. Även frågan om vilket bevisvärde en IP-adress ska tillmätas när den delas av flera användare och inte kan knytas till en enskild individ eller plats kräver vägledning, enligt TS. Frågan om vilka minimikrav som ska ställas på teknisk bevisning i en komplicerad IT-teknisk värld där utvecklingen förändras snabbt har också gjorts gällande som en prejudikatfråga i målet.

Han har vidare anfört att det finns synnerliga skäl för prövningstillstånd eftersom kompletterande utredning har tillkommit efter hovrättens dom som enligt TS styrker att relevant IT-teknisk utredning varit bristfällig och vilseledande, vilket lett till felaktiga slutsatser när det gäller identifiering av gärningsperson.

Min bedömning

Enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan inte föranleda prövningstillstånd på denna grund.

Prövningstillstånd får även meddelas enligt 54 kap. 10 § första stycket 2 rättegångsbalken om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

Det som har ifrågasatts i målet är att TS skulle vara rätt gärningsperson.

Kontakterna mellan gärningspersonen och målsäganden har skett via ett snapchatkonto med användarnamnet [X]. Användarnamnet är kopplat till ett visst telefonnummer som tillhör ett kontantkort. Kontantkortet har laddats med en voucher som är inköpt ett visst datum på en viss bensinmack med TS:s betalkort. TS är genom betalningen kopplad till användarnamnet och därmed till gärningarna.

När det gäller den betydelse för gärningspersonens identitet som tingsrätten och hovrätten har fäst vid användningen av det trådlösa nätverk som finns i TS:s föräldrars bostad, så framgår det visserligen av den bevisning som presenterats i målet att TS:s pappas ip-adress har kunnat identifieras vid olika klockslag då användarnamnet [X] har varit aktivt på Snapchat.

Av utredningen framgår det emellertid inte, såvitt kan utläsas av domen eller förundersökningsprotokollet inför åtal eller som i övrigt kunnat klarläggas i arbetet med denna svarsskrivelse, att det varit frågan om sådana s.k. NAT-ade ip-adresser som flera olika kunders abonnemang har delat på. Att flera abonnenter haft samma ip-adress framgår däremot av det tilläggsprotokoll som kom till efter riksåklagarens beslut att återuppta förundersökningen. Följande anges i tilläggsprotokollet.

Inga IP-adresser som spårats i ärendet är statiska utan samtliga är NAT:ade, vilket innebär att flera abonnenter kopplas upp mot samma IP-adress vid samma tidpunkt. Svaren[-] utgörs i detta fall av tre listor med 52, 63 respektive 65 abonnenter från hela Sverige. En korsmatchning av dessa listor ger att enbart en abonnent förekommer i alla tre listor: [ZS]. Ingen annan abonnent förekommer i mer än en lista. Att [ZS:s] adress står i listan innebär inte att IP-adressen är statisk, den ingår enbart i hans uppgifter som abonnent.

Hade IP-adresserna ifråga varit statiska, det vill säga knutna till en specifik router, hade de begärda utredningsåtgärderna kunnat påvisa att [S] inte befann sig på den plats där kontakten med målsäganden skedde. I och med att NAT:ade IP-adresser inte är knutna till en specifik router eller plats kommer de begärda utredningsåtgärderna inte påvisa någonting.

Enligt det besked som nu hämtats in från Polisen har TS troligtvis inte känt till att det varit frågan om NAT-ade ip-adresser förrän han fick del av tilläggsprotokollet. Handläggande åklagare i underinstanserna har uppgett att informationen att ip-adresserna varit NAT-ade inte har förekommit i processen.

Att de aktuella ip-adresserna inte är unika utan delas av flera andra abonnenter är en omständighet som hovrätten borde ha fått pröva inom ramen för sin bevisvärdering. TS borde dessutom ha delgetts informationen så att han kunde försvara sig på ett rättvist sätt mot anklagelserna. Omständigheterna att ip-adresserna delats av 52, 63 respektive 65 abonnenter från hela Sverige samt att enbart en abonnent, TS:s pappa, förekommit i alla tre listorna borde också ha delgetts TS och presenterats vid förhandlingarna i domstol.

Uppgiften att det är frågan om NAT:ade ip-adresser är ny i förhållande till den utredning som lades fram i hovrätten och resonemanget i tingsrättens och hovrättens domar verkar mindre övertygande i belysning av denna nya uppgift (jfr NJA 1992 s. 625). Det finns därför, enligt min bedömning, synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om TS har begått brotten som han dömts för. Min bedömning är att det finns grund för resning och därmed för prövningstillstånd enligt 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken.

Det innebär att prövningstillstånd bör meddelas på grund av synnerliga skäl, hovrättens dom bör undanröjas i relevanta delar och målet bör visas åter till hovrätten för vidare handläggning.

Det finns enligt min uppfattning inte någon fråga i målet som kräver Högsta domstolens vägledning och jag avstyrker därför prövningstillstånd med hänvisning till prejudikatskäl.

Bevisuppgift och handläggning

Ingen bevisning åberopas i frågan om undanröjande och återförvisning. Dessa frågor kan avgöras utan förhandling. Om prövningstillstånd meddelas i någon annan fråga ber jag om att få återkomma med bevisuppgift och synpunkter på målets handläggning.

Katarina Johansson Welin

Eva Bloch

Bilagor

1. Riksåklagarens beslut om återupptagande av förundersökning den 5 mars 2026.
2. Tilläggsprotokoll den 18 april 2026.
3. Skrift från advokat Jan Kyrö den 4 maj 2026.

Kopia till
City åklagarkammare i Stockholm (AM-52683-22).
Utvecklingscentrum.